

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BÙI THỊ THU HƯƠNG

**TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI
CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA
TẠI TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN, 2018

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BÙI THỊ THU HƯƠNG

**TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI
CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA
TẠI TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 9340410

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS. Trần Quang Huy**
- 2. TS. Phạm Quốc Chính**

THÁI NGUYÊN, 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện. Các số liệu sơ cấp và kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa được ai công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác.

Tác giả

Bùi Thị Thu Hương

LỜI CẢM ƠN

Tác giả luận án xin trân trọng cảm ơn Ban giám đốc Đại học Thái Nguyên, Ban Đào tạo Sau Đại học, Ban Giám hiệu Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, Phòng Quản lý Đào tạo Sau Đại học, các Thầy Cô giáo thuộc trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập.

Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới PGS.TS. Trần Quang Huy và TS. Phạm Quốc Chính đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tác giả hoàn thành luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Sở Lao động - Thương binh và Xã hội tỉnh Thái Nguyên, Sở kế hoạch và đầu tư tỉnh Thái Nguyên, Sở Công thương tỉnh Thái Nguyên, Cục thống kê tỉnh Thái Nguyên, Bảo hiểm xã hội tỉnh Thái Nguyên đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi tiến hành nghiên cứu

Tôi xin chân thành cảm ơn các cán bộ quản lý cũng như các công nhân viên đang làm việc tại các doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong quá trình triển khai điều tra thu thập số liệu phục vụ cho nghiên cứu luận án.

Cuối cùng, tôi xin gửi tấm lòng ân tình tới Gia đình của tôi, Gia đình đã thực sự là nguồn động viên lớn lao và là những người truyền nhiệt huyết để tôi hoàn thành luận án.

Tác giả

Bùi Thị Thu Hương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

LỜI CẢM ƠN

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG

DANH MỤC HÌNH VẼ

MỞ ĐẦU	10
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI	10
2. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU	12
2.1. Mục tiêu chung	12
2.2. Mục tiêu cụ thể	12
3. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	12
3.1. Đối tượng nghiên cứu	12
3.2. Phạm vi nghiên cứu	12
3.2.1. Về nội dung	13
3.2.2 Về không gian	13
3.2.3 Về thời gian	13
4. NHỮNG ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN	13
5. BỐ CỤC LUẬN ÁN	14
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC NGHIÊN CỨU VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	15
1.1. NHỮNG NGHIÊN CỨU VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	15
1.1.1. Nghiên cứu ở nước ngoài	15
1.1.2. Nghiên cứu ở trong nước	20
1.2. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ KẾT QUẢ CỦA CÁC NGHIÊN CỨU TRƯỚC VÀ ĐỊNH HƯỚNG NGHIÊN CỨU	23
1.2.1. Những thành công	23
1.2.2. Hạn chế	24
1.2.3. Định hướng nghiên cứu	25
Tiểu kết chương 1	26
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	27
2.1. CƠ SỞ LÝ LUẬN	27
2.1.1. Doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa	27
2.1.2. Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp đối với người lao động	31
2.2. CƠ SỞ THỰC TIỄN VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	53
2.2.1. Kinh nghiệm quốc tế	54
2.2.2. Kinh nghiệm ở Việt Nam	56
2.2.3. Bài học kinh nghiệm thực hiện trách nhiệm xã hội đối với người lao động cho doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa tỉnh Thái Nguyên	58
Tiểu kết chương 2	60
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	61

3.1. CÂU HỎI NGHIÊN CỨU	61
3.2. CÁCH TIẾP CẬN VÀ KHUNG PHÂN TÍCH	61
3.2.1. Cách tiếp cận.....	61
3.2.2. Khung phân tích.....	62
3.3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	68
3.3.1. Phương pháp thu thập thông tin.....	68
3.3.2. Tổng hợp, xử lý dữ liệu	72
3.3.3. Phân tích dữ liệu	73
3.4. HỆ THỐNG CÁC CHỈ TIÊU NGHIÊN CỨU	76
Tiểu kết chương 3	77
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TẠI TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	79
4.1. KHÁI QUÁT VỀ DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN	79
4.1.1. Đặc điểm chung địa bàn nghiên cứu.....	79
4.1.2. Doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa tỉnh Thái Nguyên	82
4.2. TÌNH HÌNH THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG.....	88
4.2.1. Tình hình thực hiện tại doanh nghiệp	88
4.2.2. Tình hình thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa tỉnh Thái Nguyên đối với người lao động qua đánh giá của đối tượng điều tra	96
4.3. CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG.....	123
4.3.1. Các yếu tố thuộc môi trường bên ngoài.....	123
4.3.2. Các yếu tố thuộc môi trường bên trong	129
4.4. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	131
4.4.1. Những kết quả đã đạt được	131
4.4.2. Những mặt hạn chế còn tồn tại	133
4.4.3. Nguyên nhân của hạn chế	134
Tiểu kết chương 4	136
CHƯƠNG 5: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	136
5.1. QUAN ĐIỂM NÂNG CAO TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG.....	136
5.2. GIẢI PHÁP NÂNG CAO TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI CỦA DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TỈNH THÁI NGUYÊN ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG	139
5.2.1. Thúc đẩy các doanh nghiệp áp dụng Bộ tiêu chuẩn về trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp đối với người lao động.....	139
5.2.2. Thiết lập bộ phận chuyên trách thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp đối với người lao động.....	139
5.2.3. Tăng cường bồi dưỡng và đào tạo nhân lực thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp đối với người lao động.....	141

5.2.4. Giải pháp nâng cao thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa tỉnh Thái Nguyên đối với người lao động	142
5.2.5. Cần coi trọng khâu kiểm tra, đánh giá thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp đối với người lao động	147
5.3. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ ĐỐI VỚI NHÀ NƯỚC	148
5.3.1. Tiếp tục sửa đổi, hoàn thiện hệ thống luật pháp trong việc thực hiện trách nhiệm của doanh nghiệp đối với người lao động.....	148
5.2. Nhà nước cần phải những chính sách hỗ trợ để các doanh nghiệp thực hiện CSR đối với NLD	149
Tiểu kết chương 5	150
KẾT LUẬN.....	151
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUÁ ĐẾN LUẬN ÁN.....	154
TÀI LIỆU THAM KHẢO	155

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Tên đầy đủ tiếng Việt	Tên đầy đủ tiếng Anh
BHTN	Bảo hiểm thất nghiệp	
BHXH	Bảo hiểm xã hội	
BHYT	Bảo hiểm y tế	
CEAA	Hội đồng ưu tiên kinh tế	Council on Economic Priorities Accreditation Agency
CN&XD	Công nghiệp và xây dựng	
CSR	Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp	Corporate Social Responsibility
CTCP	Công ty cổ phần	
CT TNHH	Công ty trách nhiệm hữu hạn	
DNCNNVV	Doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa	
DNCVNN	Doanh nghiệp có vốn nước ngoài	
DNTN	Doanh nghiệp tư nhân	
DV	Dịch vụ	
EFA	Phân tích nhân tố khám phá	Exploratory Factor Analysis
HĐLĐ	Hợp đồng lao động	
ILO	Tổ chức lao động quốc tế	International Labour Organization
ISO	Tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc tế	International Standards Organization
KMO	Hệ số KMO	Kaiser –Meyer-Olkin
NĐ-CP	Nghị định - Chính phủ	
NLĐ	Người lao động	
NL&TS	Nông lâm và thủy sản	
NQL	Nhà quản lý	

OECD	Tổ chức hợp tác và phát triển kinh tế	Organization for Economic Co-operation and Development
OHSAS	Hệ thống quản lý An toàn sức khỏe nghề nghiệp	Occupational Health and Safety Assessment Series
QĐ-UBND	Quyết định - Ủy ban nhân dân	
ROA	Tỷ số lợi nhuận ròng trên tài sản	Return on total assets
ROE	Tỷ số lợi nhuận ròng trên vốn chủ sở hữu	Return on common equity
SMIEs	Doanh nghiệp công nghiệp nhỏ và vừa	Small and medium industrial enterprises
TCCĐCS	Tổ chức công đoàn cơ sở	
VIF	Hệ số phóng đại phương sai	Variance Inflation Factor
WRAP	Tổ chức công nhận trách nhiệm sản xuất toàn cầu	Worldwide Responsible Accredited Production

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Một số định nghĩa về CSR.....	31
Bảng 2.2. Ma trận CSR của các bên liên quan	34
Bảng 3.1. Số lượng các loại hình SMIEs trên một số địa bàn năm 2016.....	70
Bảng 3.2. Số lượng lao động của các SMIEs đã được chọn mẫu.....	71
Bảng 3.3. Phân bố số lượng lao động trong các loại hình SMIEs tham gia điều tra	72
Bảng 3.4. Tổng hợp sử dụng các thang đo	72
Bảng 4.1. Số lượng lao động theo ngành kinh tế giai đoạn 2014 – 2016.....	80
Bảng 4.2. GRDP tỉnh Thái Nguyên trong giai đoạn 2014 – 2016 theo ngành	81
Bảng 4.3. Số lượng SMIEs tỉnh Thái Nguyên theo loại hình doanh nghiệp trong giai đoạn 2014 – 2016.....	83
Bảng 4.4. Số lượng SMIEs tỉnh Thái Nguyên theo địa bàn hoạt động trong giai đoạn 2014 - 2016	84
Bảng 4.5. Số lượng lao động của SMIEs tỉnh Thái Nguyên theo loại hình doanh nghiệp năm 2016	85
Bảng 4.6. Số lượng lao động của SMIEs tỉnh Thái Nguyên theo địa bàn hoạt động năm 2016	86
Bảng 4.7. Kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh của các SMIEs tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2014 – 2016.....	87
Bảng 4.8. Số SMIEs tỉnh Thái Nguyên áp dụng Bộ tiêu chuẩn về CSR đối với NLD.....	89
Bảng 4.9. Hình thức tuyên truyền về CSR đối với NLD tại các SMIEs tỉnh Thái Nguyên năm 2016	89
Bảng 4.10. Kết quả tạo việc làm cho NLD tại các SMIEs tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2014 – 2016	90
Bảng 4.11. Mức thu nhập bình quân của lao động trong các SMIEs tỉnh Thái Nguyên năm 2016	91
Bảng 4.12. Khả năng sinh lời của các SMIEs tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2014 - 2016.....	92
Bảng 4.13. Thời gian làm việc của lao động	92
Bảng 4.14. Tai nạn lao động trong các SMIEs tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2014 – 2016.....	93
Bảng 4.15. Số SMIEs tỉnh Thái Nguyên tổ chức khám sức khỏe định kỳ cho NLD năm 2016	94
Bảng 4.16. Tình hình sử dụng lao động trẻ em trong các SMIEs tỉnh Thái Nguyên năm 2016	95
Bảng 4.17. Tình hình đóng BHXH, BHYT của các SMIEs tỉnh Thái Nguyên năm 2016	95
Bảng 4.18. Mô tả mẫu khảo sát NQL và NLD	97
Bảng 4.19. Đánh giá của NQL về nhu cầu thực hiện CSR đối với NLD trong các SMIEs tỉnh Thái Nguyên.....	98
Bảng 4.20. Đánh giá của NQL về việc SMIEs tỉnh Thái Nguyên áp dụng Bộ tiêu chuẩn về CSR đối với NLD	99